

Гусаров К.В., доцент кафедри
цивільного процесу Національної
юридичної академії України
імені Ярослава Мудрого,
канд. юрид. наук

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ ПОСТАНОВ У АПЕЛЯЦІЙНОМУ ТА КАСАЦІЙНОМУ ПОРЯДКАХ ЗА ПРОЕКТОМ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Проект Господарського процесуального Кодексу України (надалі — проект ГПК) передбачає можливість перегляду судових постанов у апеляційному, касаційному порядках та у зв'язку з нововиявленими чи винятковими обставинами. В межах цієї роботи автор намагатиметься проаналізувати найбільш суттєві, на його думку, проблеми апеляційного та касаційного провадження, висловити пропозиції щодо вдосконалення деяких положень проекту ГПК.

Закріплюючи у статтях 254 та 281 проекту коло суб'єктів права на апеляційне та касаційне оскарження судових постанов, проект не передбачає прокурора та інших осіб, що захишають чужий інтерес, як суб'єктів реалізації вказаного права. В той же час ст. 57 проекту ГПК містить положення, що вказані особи у разі порушення ними справи у господарському суді в чужих інтересах, користуються процесуальними правами і несуть процесуальні обов'язки сторони за винятком права на укладання мирової угоди. Означене дозволяє зробити висновок, що вказані особи матимуть право оскаржити судовий акт у встановленому законодавством порядку за умови, якщо вони брали участь у розгляді справи господарським судом першої інстанції.

Прокурору частиною 4 статті 57 проекту надано право вирішувати питання про внесення апеляційної чи касаційної скарги незалежно від його участі у розгляді справи. Таке положення проекту уявляється таким, що суперечить диспозитивним засадам господарського судочинства, оскільки воля на оскарження судових постанов повинна виходити від матеріально заінтересованих осіб. Однак можна припустити, що правом подання апеляційної (касаційної) скарги слід наділити прокурора

незалежно від його участі у розгляді справи судом першої інстанції виключно у тих випадках, коли мова йде про порушення інтересів держави.

Можливість поновлення строку на оскарження судових рішень та ухвал необхідно закріпити, на думку автора, тільки у випадку наявності поважних причин пропуску. Як чинне господарське процесуальне законодавство, так і проект ГПК передбачають можливість поновлення пропущеного строку на оскарження у випадку звернення особи до суду з відповідною заявою (клопотанням). При цьому не закріплено, що в заяві чи клопотанні слід вказати про поважність причин пропуску, необхідність надання відповідних доказів, що підтверджують поважність вказаних причин.

Статті 259 та 286 проекту надають особам, що брали участь у справі, право надати відзив на апеляційну чи касаційну скаргу.

Вважаємо, що при законодавчому закріпленні саме права особи (а не обов'язки) надавати відзив на апеляційну (касаційну) скаргу, необхідно передбачити для цієї особи обов'язок надсилати копії відзиву особам, що брали участь у справі. Це слід закріпити для того, щоб протилежна сторона могла своєчасно та всебічно підготуватись до розгляду справи у суді апеляційної чи касаційної інстанції.

Необхідно визнати доцільність положень п. 4 ст. 260 та п. 4 ст. 284 проекту щодо правових наслідків виправлення недоліків апеляційної або касаційної скарги особою, яка її подала. У діючому ГПК немає чітких положень про те, що своєчасно виправлені недоліки скарги є підставою для визнання її поданою в день первісного звернення до суду апеляційної чи касаційної інстанції.

Говорячи про межі розгляду господарської справи судами контролюючих інстанцій, необхідно відзначити, що апеляційний суд не пов'язаний в деяких випадках, за проектом ГПК, доводами апеляційної скарги та вправі в передбачених законом випадках скасувати рішення і в тому разі, якщо апелянт цього не вимагає (повна апеляція).

Суд же касаційної інстанції при перегляді судової постанови, відповідно до статті 291 проекту ГПК, не вправі виходити за межі касаційної скарги (неповна касація).

На думку автора, неповна касація (або апеляція) найбільш повно відповідає демократичним засадам судочинства, принципам диспозитивності та змагальності.

Відносно повноважень судів апеляційної та касаційної інстанцій слід зазначити, що в цілому проект ГПК щодо визначення кола повноважень

судів вказаних ланок не потребує, на наш погляд, уточнень. Але все ж таки у проекті, як і в діючому ГПК, не закріплено різниці між зміною рішення та винесенням нового рішення.

На думку автора, зміна рішення полягає лише у зміні певної частини судової постанови, а про винесення нового рішення можна говорити у випадку його викладення апеляційним чи касаційним судом у новій редакції.

На жаль, обмежений обсяг даної роботи не дозволяє висвітлити всі проблемні питання перегляду судових постанов у апеляційному та касаційному порядку за проектом ГПК. У майбутніх публікаціях з цього приводу автор намагатиметься більш повно висвітлити питання, що розглядались у цій роботі.